

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

активних бойових дій (зокрема на окупованих територіях України) питання, яка держава несе відповідальність за забезпечення прав людини, є юридично складним. Наприклад: порушення прав мешканців тимчасово окупованого Криму чи ОРДЛО — відповідальність України чи РФ? ЄСПЛ схиляється до оцінки де-факто контролю.

Ще одна проблема в тому, що попри численні звернення до міжнародних органів, механізми ООН (включаючи Комітети з прав людини) мають обмежений вплив. Також РФ не виконує рішень міжнародних судів і органів. До того ж російська федерація використовує риторику прав людини для виправдання своїх дій, зокрема заяв про "захист російськомовних" або "гуманітарні цілі". Це дискредитує саму концепцію прав людини та ускладнює об'єктивну оцінку ситуації.

Можемо констатувати, що Загальна декларація прав людини залишається важливою морально-правовою основою міжнародного захисту прав людини, однак у контексті збройного конфлікту в Україні її застосування є ускладненим.

Література:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року
2. Багрій В.І., Загальна декларація прав людини. Погляд під час війни: Блог Ліга нет: URL: <https://blog.liga.net/user/vbagriy/article/48640> (дата звернення: 07.05.2025)
3. Наталя Опольська, Анна Бабой, Владислав Бабой, Захист прав людини в рамках ООН // Міжнародний захист прав людини. (навчальний посібник), Міністерство освіти і науки України. Вінницький національний аграрний університет, Вінниця, 2021. с – 40.

УДК 364(477)–057.36

А.С. Чайка, студентка групи 301 – ПУ

Науковий керівник:

А.І. Мирошніченко, к.деж.упр., доцент

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Проблематика правового статусу та соціального захисту військовослужбовців набуває особливої актуальності в умовах сучасних геополітичних викликів і збройної агресії проти України. Підтримка боєздатності держави вимагає не лише технічного та кадрового забезпечення Збройних Сил, а й створення належних правових та

соціальних умов для тих, хто виконує стратегічну функцію захисту суверенітету й територіальної цілісності.

В умовах широкомасштабного російського вторгнення питання нормативно-правового регулювання статусу та соціального забезпечення військовослужбовців значно загострилося, що вимагає суттєвого перегляду та модернізації існуючих підходів до соціального захисту цієї категорії громадян.

У правовому контексті статус військовослужбовця розглядається як спеціальний (професійний) правовий статус, що ґрунтується на загальному конституційному статусі громадянина. Його зміст формується сукупністю прав, свобод, обов'язків, соціальних гарантій та встановлених законом обмежень, що зумовлені специфікою військової служби – як особливого виду державної діяльності, пов'язаної з високим ступенем ризику, дисципліною та підвищеною відповідальністю [1].

Правовий статус військовослужбовців представляє собою комплексну систему законодавчо закріплених прав, свобод, обов'язків, соціальних гарантій та певних обмежень, що пов'язані з виконанням військового обов'язку. Специфіка цього статусу зумовлена особливостями військової служби як особливого виду державної діяльності, що характеризується значним ризиком для життя та здоров'я, обмеженнями окремих конституційних прав, підвищеним рівнем відповідальності та іншими особливими факторами.

Нормативне оформлення правового статусу військовослужбовців відбувається на різних рівнях законодавства: від Конституції України до підзаконних актів, зокрема законів «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [2], військових статутів, указів Президента, постанов Кабінету Міністрів України та внутрішньовідомчих інструкцій.

Варто зазначити, що попри існування розгалуженої системи нормативно-правових актів у сфері соціального захисту військовослужбовців, багато їхніх положень залишаються нереалізованими на практиці через різноманітні фактори, серед яких важливе місце посідає недосконалість самої нормативно-правової бази.

Соціальний захист військовослужбовців доцільно розглядати у двох. Соціальний захист військовослужбовців доцільно трактувати як з одного боку – суб'єктивне право особи, а з іншого – зобов'язання держави забезпечити гідні умови служби, побуту, медичної допомоги, матеріального забезпечення, реабілітації та адаптації після участі в бойових діях. Отже, військовослужбовці реалізують своє право на соціальний захист у рамках військового законодавства, яке надається їм у зв'язку з виконанням ними специфічних функцій і завдань оборонного характеру.

Отже, правовий статус і соціальний захист військовослужбовців є ключовими компонентами державної політики у сфері безпеки та оборони.

В умовах воєнного стану особливого значення набуває подальше вдосконалення нормативної бази, впровадження механізмів її реального застосування, а також системна підтримка військовослужбовців і їхніх родин на всіх етапах проходження служби.

Належний рівень соціального захисту військовослужбовців не лише забезпечує гідні умови життя для них та їхніх сімей, але й безпосередньо впливає на мотивацію, боєздатність та морально-психологічний стан Збройних Сил України. Це особливо актуально в контексті необхідності залучення та утримання висококваліфікованих кадрів у військовій сфері та забезпечення ефективної реабілітації військовослужбовців після участі у бойових діях.

Література:

1. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Науково-практичний коментар / П.П. Богуцький, О.В. Кривенко, А. О. Кривенко, В. Й. Пашинський. Львів: НАСВ. 2019. С.8.

2. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12 1991 р. № 2011-XII.URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>.

УДК 34:351.75

*І.О. Кульчій, к.держ. упр, доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНИ

Громадська безпека є важливим елементом стабільного та гармонійного розвитку будь-якого суспільства. В Україні, яка переживає складний період трансформації та російської агресії, питання правового регулювання цієї сфери набуває особливої актуальності. Ефективна система правового забезпечення громадської безпеки є запорукою захисту прав і свобод громадян, підтримання правопорядку та створення сприятливого середовища для життєдіяльності.

Основоположні принципи забезпечення громадської безпеки в Україні закладені в Конституції України. Глава друга Основного Закону гарантує широкий спектр прав і свобод людини та громадянина, серед яких право на життя, особисту недоторканність, безпечне для життя і здоров'я довкілля, свободу пересування та інші. Держава, відповідно до статті 3 Конституції, несе головний обов'язок щодо забезпечення цих прав і свобод, що безпосередньо стосується сфери громадської безпеки [3].